

הלבות סנהדרין פרק ו

א. אחד מבעלי דינין שאמר פלוני ידון לי, ואמר בעל דינו פלוני ידון לי הרי אלו שני הדינין שברר זה אחד וזה אחד, בוררין להן דין שלישי; ושלשתן דנין לשניהן, שמתוך כך יצא הדין לאמתו. אפלו היה האחד שבררו בעל הדין חכם גדול וסמוך, אינו יכול לכופף את בעל דינו שידון אצל זה, אלא גם הוא בורר מי שירצה.

ב. מי שקבל עליו קרוב או פסול, בין להיותו דין בין להיותו עליו עד, אפלו קבל אחד מן הפסולים בעברה כשני עדים כשרים להעיד עליו, או כשלושה בית דין ממחין לדון לו בין שקבל על עצמו לאבד זכויותיו ולמחל מה שהוא טוען על פיהם, בין שקבל שיתן כל מה שיטען עליו חברו בעדות זה הפסול או בדיניו אם קנו מידו על זה, אינו יכול לחזור בו; ואם לא קנו מידו, יש לו לחזור בו עד שיגמר הדין. נגמר הדין, והוציא הממון בדין זה הפסול או בעדותו אינו יכול לחזור בו.

ג. וכן מי שנתחייב לחברו שבועה בבית דין, ואמר לו השבע לי בחיי ראשך והפטר, או השבע לי בחיי ראשך ואני אתן לך כל מה שתטען אם קנו מידו, אינו יכול לחזור בו; ואם לא קנו מידו, יש לו לחזור בו עד שיגמר הדין. נגמר הדין, ונשבע כמו שאמר לו אינו יכול לחזור בו, וחייב לשלם.

ד. והוא הדין למי שנתחייב שבועת הסת, והפכה אם קנו מידו, או אם נשבע זה שנהפכה עליו אינו יכול לחזור בו. והוא הדין למי שלא היה חייב שבועה, ואמר אני אשבע לך שבועה חמורה אם קנו מידו, אינו יכול לחזור בו; ואם לא קנו מידו אף על פי שקבל בבית דין חוזר, עד שיגמר הדין וישבע.

ה. מי שנתחייב בדין, והביא עדים או ראיה לזכותו סותר את הדין, וחוזר הדין: אף על פי שכבר נגמר הדין, כל זמן שהוא מביא ראיה, סותר.

ו. אמרו לו הדינין, כל ראיות שיש לך הבא מכאן ועד שלוששים יום אף על פי שהביא ראיה לאחר שלוששים יום, סותר את הדין: מה יעשה לא מצא בתוך שלוששים יום, ומצא לאחר שלוששים יום.

ז. אבל אם סתם את טענותיו, אינו סותר. פיצד: אמרו לו יש לך עדים, אמר אין לי עדים, יש לך ראיה, אמר אין לי ראיה, ודנו אותו, וחיבוהו כיון שראה שנתחייב, אמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני, או שהוציא ראיה מתוך אפנדתו אין זה כלום, ואין משגיחין על עדיו ולא על ראיתו.

ח. במה דברים אמורים, בשהיתה הראיה אצלו והעדים עמו במדינה. אבל אם אמר אין לי עדים ואין לי ראיה, ולאחר מכאן באו לו עדים ממדינת הים, או שהיתה החמת שלאביו שיש בה השטרות מפקדת ביד אחרים, ובא זה שהפקדון אצלו והוציא לו ראיתו הרי זה מביא וסותר.

ט. ומפני מה סותר מפני שיכול לטען ולומר, זה שאמרתי אין לי עדים ולא ראיה, מפני שלא היו מצויין אצלי. וכל זמן שיכול לטען ולומר, מפני כך וכך אמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה, והיה ממש בדבריו הרי זה לא סתם טענותיו, וסותר.

י. לפיכך אם פרש ואמר, אין לי עדים כלל, לא הנה ולא במדינת הים, ולא ראיה כלל, לא בידי ולא ביד אחרים אינו יכול לסתור. יא. במה דברים אמורים, בגדול שנתחייב והביא ראיה ועדים אחר שסתם טענותיו. אבל יורש שהיה קטן כשמת מורישו, ובאו עליו טענות מחמת מורישו אחר שהגדיל, ואמר אין לי עדים ואין לי ראיה, ואחר שיצא חייב מבית דין אמרו לו אחרים, אנו יודעין לאביך עדות שתסתור בה דין זה, או אמר לו אחד, מורישך הפקיד אצלי ראיה זו הרי זה מביא מיד וסותר: שאין היורש הקטן, יודע כל ראיות מורישו.

יב. מי שקנו מידו שאם לא יבוא ביום פלוני וישבע, יהיה חברו נאמן בטענותיו ויטל כל מה שטען בלא שבועה, או שאם לא יבוא ביום פלוני וישבע ויטל, אבד את זכותו ואין לו כלום ויפטר חברו, ועבר היום, ולא בא נתקימו התנאים, ואבדה זכותו. ואם הביא ראיה שהיה אנוס באותו היום, הרי זה פטור מקנין זה; וישבע כשיתבענו חברו, כשהיה מקדם. וכן כל כיוצא בזה.

הלכות סנהדרין פרק ח

א. בית דין שנחלקו, מקצתן אומרים זכאי ומקצתן אומרים חייב הולכין אחר הרב, וזו מצות עשה שלתורה: שנאמר "אחרי רבים להטת" (שמות כג, ב).

ב. במה דברים אמורים, בדיני ממונות, ובשאר דיני אסור והתר, וטמא וטהור, וכיוצא בהן. אבל בדיני נפשות אם נחלקו בזה החוטא אם יהרג, או לא יהרג אם היו הרב מזכין, זכאי; ואם היו הרב מחייבין אינו נהרג, עד שיהיו המחייבין יתר על המזכין שנים.

ג. מפי השמועה למדו, שעל זה הזהיר בתורה ואמר "לא-תהיה אחרי-רבים, לרעת" (שמות כג, ב). כלומר אם היו הרב נוטין לרעה, להרג לא תהיה אחריהם, עד שיטו הטיה גדולה ויוסיפו המחייבין שנים: שנאמר "לנטת אחרי רבים להטת" (שם) הטותף לטובה, על פי אחד; ולרעה, על פי שנים. וכל אלו הדברים, קבלה הם.

ד. בית דין שלשלושה שנחלקו שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב, הרי זה זכאי; שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי, הרי זה חייב. אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב, ואחד אומר איני יודע, או שאמרו שנים זכאי או חייב, והשלישי אומר איני יודע יוסיפו שנים.

ה. נמצאו חמשה נושאים ונותנין בדבר: אמרו שלוש מהם זכאי ושנים חייב, הרי זה זכאי; אמרו שלוש חייב ושנים זכאי, הרי זה חייב; אמרו שנים זכאי ושנים חייב, ואחד אומר איני יודע מוסיפין שנים.

ו. אבל אם אמרו ארבעה זכאי או חייב, ואחד אומר איני יודע, או שאמרו שלוש זכאי ואחד חייב, ואמר אחד איני יודע בין שהיה זה שאמר איני יודע הוא שאמר איני יודע בתחלה, בין שאמר אחר הולכים אחר הרב. היו מחצה למחצה, ואחד אומר

איני יודע הרי אלו מוסיפין שנים אחרים ; וכן אם נסתפק הדבר מוסיפין והולכין, עד שבעים ואחד.

ו. הגיעו לשבעים ואחד אמרו חמשה ושלושים חייב וחמשה ושלושים זכאי, ואחד אומר איני יודע נושאין ונותנין עמו עד שיחזר לדברי הצד האחד, ונמצאו ששה ושלושים מזכין או מחייבין. ואם לא חזר, לא הוא ולא אחד מהן הרי הדבר ספק, ומעמידין את הממון בחזקת בעליו.

ח. כל מי שאמר איני יודע צריך לתן טעם לדבריו, ולהודיע מאיזה טעם בא לו הספק, בדרך שמראה המזכה מאיזה טעם מזכה, והמחייב מאיזה טעם מחייב.

הלכות סנהדרין פרק ט

א. סנדרין שפתחו כלן בדיני נפשות תחלה, ואמרו כלן חייב הרי זה פטור : עד שיהיו שם מקצת מזכין שיהפכו בזכותו, וירבו המחייבין ; ואחר כך יהרג.

ב. סנדרין קטנה שנחלקו בדיני נפשות שנים עשר אומרים זכאי, ואחד עשר אומרים חייב הרי זה זכאי. שנים עשר אומרים חייב, ואחד עשר אומרים זכאי, או שאמרו אחד עשר זכאי ואחד עשר חייב, ואחד אומר איני יודע, אפלו שנים ועשרים מזכין או מחייבין, והאחד אומר איני יודע יוסיפו שנים.

ג. זה שאמר איני יודע הרי הוא כמי שאינו, שהרי אינו חוזר ומלמד חובה, ונמצאו אחר התוספת ארבעה ועשרים, חוץ מזה המסתפק. אמרו שנים עשר זכאי, ושנים עשר חייב הרי זה זכאי. אחד עשר אומרים זכאי, ושלושה עשר אומרים חייב אף על פי שהאחד מן הראשונים אמר איני יודע הרי זה חייב, שהרי המחייבין רבו בשנים.

ד. אמרו שנים עשר זכאי, ושנים עשר חייב, ואחד אומר איני יודע מוסיפין שנים אחרים. וכן מוסיפין והולכין, עד שירבו המזכין אחד ויהיה זכאי, או ירבו המחייבין שנים או יתר ויהיה חייב. היו אלו כנגד אלו ואחד אומר איני יודע, או שהיו המחייבין יתר אחד בלבד מוסיפין והולכין, עד שבעים ואחד.

ה. הגיעו לשבעים ואחד ששה ושלושים אומרים זכאי, וחמשה ושלושים אומרים חייב הרי זה זכאי. ששה ושלושים אומרים חייב, וחמשה ושלושים אומרים זכאי דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מהן דברי חברו, ומזכין אותו או מחייבין אותו. ואם לא ראה גדול שפדינין אומר נזדקן הדין, ופוטרין אותו.

ו. חמשה ושלושים אומרים חייב וחמשה ושלושים אומרים זכאי, ואחד אומר איני יודע פוטרין אותו. ארבעה ושלושים אומרים זכאי, וששה ושלושים אומרים חייב, ואחד אומר איני יודע חייב, שהרי רבו המחייבין שנים.

ז. בית דין הגדול שבאה להן מחלקת, בין בדיני נפשות בין בדיני ממונות, בין בדין מדיני תורה אין מוסיפין עליהן, אלא דנין אלו כנגד אלו, והולכין אחר הרוב שלהן. ואם בדין אחד

מִן הַנְּהָרְגִין בְּפִנֵּיהֶם נֶחֱלָקוּ דְּנִין אֵלֹה פִּנְגֵּד אֵלֹה, עַד שִׁפְטָרוֹ
אוֹתוֹ אוֹ יִתְחַיֵּב.